Асобны № каштуя усюды 40 кап.

Працоуны народ усіх краеу—злучайся!

Дзянніца

ВЕСТКА БЕЛАРУСКАГО НАЦЫЯНАЛЬНАГО КАМІСАРЫЯТУ.

КОШТ ГАЗЭТЫ.		
	У РАСЕІ.	ЗА ГРАНІЦУ.
1 м.	1 р. 80 к.	3 р. — к.
2 м.	3 р. — к.	4 р. — к.
3 м.	4 р. 25 к.	6 р. — к.
4 м.	6 р. — к.	8 р. 70 к.
6 м.	8 р. 50 к.	12 р. — к.
9 м.	13 р. 50 к.	18 р. — к.
12 м.	17 р. — к.	20 р. — к.

Перамена адрысу 50 к.

Выпісваючым некулькі экз.—робіцца скідка 20%.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Паварская, 52. Тел. 1-51-63.

Рукапісы, якія прысылаюцца у радакцыю ля друку, павінны быць напісаны разборна і на адным боку паперы.

Ня прынятыя рукапісы ля друку звяртаюцца аутарам назад, калі ім пярасылкі іх прыслана марка, як не-та зніштажаюцца. Радакцыя пакідая сабе правы папрауляць рукапісы.

Радакцыя адчыняна ад 11 да 4 г. У гэты часы прымая і радактар.

№ 36.

Масква, 1918 г. 30 Акцябра. Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц. І-й год выданьня.

Канцылярыя Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту адчыняна што дня, апроч сьвят, ад 10 г. да 4 гадзіны дню.

Ад Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

Беларускім Нацыянальным Камісарыятам адчыняны атдзелы Камісарыяту: у г. Вітабску (Суворауская, д. 48), у г. Смаленску (Б. Казанская, 14) і у Петраградзя (Тэатральная, 3). Па справам беларускім радзіцца усім зварочвацца па гэтым адрасом. Там жа прадаюцца беларускія кніжкі і газэта „Дзянніца“.

Б. Н. К.

Да ведама беларусау бежанцау.

Бежанскі атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту мая сваіх прадстаунікау (эмісарау) вось у якіх мейстох: у г. Воршы (Слободская ул., д. Лібстера), т. А. К. Дубіцкі, у г. Тамбовя (Базарная улица, дом 33.) т. І. І. Пузыроу, у г. Саратавя (гасцініца „Асторія“, кв. 78) т. А. Е. Степанюк, у Калузя (пленбеж) т. Васілевіч. Па усім справам, датычным бежанцау, прозьба на местох звертацца да гэтых людзей па упомняных адрысох.

Бежанскі атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

Павядамленьня.

З 26 акцябра адбываяцца канфярэнцыя эмісарау і прадстаунікау бежэнскіх атдзелау Беларускаго Нацыянальнаго Камісар‘яту і яго атдзяленьняу; а с 28 акцябра—канфярэнцыя культурна-асьветнаго атдзелу.

Положеніе о помощи жертвам пострадавшим от контр-революціи.

1. Для оказанія помощи жертвам контр-революціи, при Комиссаріатѣ Соціальнаго Обезпеченія образуется временная Центральная Комиссія из представителей Комиссаріатов: Соціальнаго Обезпеченія, Внутренних Дѣл, Военнаго, Высшаго Совѣта Народнаго Хозяйства, Труда, Здравоохраненія, Государственнаго Контроля, Земледѣлія и В. Ц. И, К. На мѣстахъ по тому же принципу образуются, из отвѣтствующих отдѣлов мѣстных Совѣтов, мѣстныя Комиссіи помощи жертвам контр-революціи.

2) Центральная Комиссія распоряжается отпускаемыми правительством кредитами, мѣстныя Комиссіи расходуют их по инструкціям и под контролем Центральной Комиссіи.

3) Задачи Комиссіи:

а) Удовлетвореніе нужды в кровѣ, пищѣ, одеждѣ, медицинской помощи, работѣ и т. д., пострадавшим от контр-революціи трудовым элементам города и деревни и их семействам.

б) Обезпеченіе впавших в постоянную нужду нетрудоспособных и оставшихся без средств к существованію (больных, раненых, инвалидов, осиротѣлых семей, вдов и сирот) и пр.

в) Возстановленіе уничтоженнаго имущества или разстроеннаго как общественнаго, так и частнаго хозяйства трудовых элементов города и деревни.

4) Помощь, оказывается либо в денежной формѣ.

5) Денежная помощь выдается:

а) В видѣ единовременнаго пособія: устанавливаемаго на мѣстах, в зависимости от прожиточнаго минимума, в предѣлах необходимой потребности.

б) В видѣ ежемѣсячных пенсій потерявшим трудоспособность, по нормам Комиссаріата Соціальнаго Обезпеченія.

в) В видѣ помощи на возстановленіе частнаго и общественнаго хозяйства трудовых элементов города и деревни, по заключенію мѣстнаго Комитета помощи и на возстановленіе произведеннаго хозяйства.

Примѣчаніе: Выработка болѣе подробной инструкціи возлагается на Центральную Комиссію.

6) Для помощи жертвам контр-революціи образуется особый фонд.

7) В означенный фонд ассигнуется в видѣ аванса в счет смѣты Народнаго Комиссаріата Соціальнаго Обезпеченія на второе полугодіе 1918 г. 100 милліонов руб.

Народный Комиссар Соц. Обезпеченія: А. Винокуров.

Управляющій Дѣлами Совѣта Народных Комиссаров: Вл. Бонч-Бруевич.

Секретарь Совѣта Народных Комиссаров: Фотіева.

Центральная комиссія по оказанію помощи жертвам контр-революціи.

1. Центральная Комиссія, образуется при Наркомсобез и состоит из представителей Комиссаріатов: В. Ц. И. К., Соціальнаго Обезпеченія, Внутренних Дѣл, Военнаго, Здравоохраненія, Труда, В. С. Н. Х., Контроля и Земледѣлія.

2. Предсѣдателем Центральной Комиссіи состоит завѣдующій Отдѣлом помощи жертвам контр-революціи Наркомсобеза.

3. Дѣлопроизводство Центральной Комиссіи возлагается на Отдѣл помощи жертвам контр-революціи при Наркомсобезѣ.

4. Засѣданіе Центральной Комиссіи происходит не рѣже раза в недѣлю.

5. Центральная Комиссія:

а) вырабатывает инструкціи для мѣстных Комиссій;

б) дает руководящія указанія;

в) разрабатывает план помощи;

г) посылает инструкторов на мѣста;

д) ассигнует кредиты мѣстным Комиссіям;

е) разсматривает жалобы на мѣстныя Комиссіи;

ж) контролирует дѣятельность местных Комиссій.

Принято на засѣданіи Центральной Комиссіи от 9-го сентября 1918 г.

Предсѣдатель Цирлина.

Распоряженія об организаціи при Комиссаріатѣ Соціальнаго Обезпеченія помощи жертвам революціи.

от 20 сентября 1918 года № 62.

1. При Наркомсобез организуется Отдѣл помощи жертвам Контр-Революціи.

2. При Губернских и Уѣздных Отдѣлах Соціальнаго Обезпеченія организуются такіе же Отдѣлы, которые оказывают помощь пострадавшим своей губерніи, или своего уѣзда.

Масква, 30 акцябра.

Тады равалюцыя мая большую значнасць у сваем развіцьці, шчыльней дакратаяцца люцкога жыцьця, калі дух свабоды, які яна нясе с сабою, шырэй і глыбяй ахапляя усе бакі яго. Разбіваючы старыя уклады у адным мейсця і пакідаючы іх у другім-гэтым робіцца ня настаяшчая **пярабудоука**, а толькі **падбудоука**, якая мала карысна, і нават згубна. Гэткімі былі буржуйныя равалюцыі, якія заусягды дакраталіся толькі верхняго слою жыцьця, і праз гэта пяраіначвалі яго крыху, убіраючы яго толькі у новую хварбу, і на сім сыпыняліся. З за гэтаго і скутак іх быу ня дужа вагкім ды хутка згладжвауся жыцьцем, прымаушым нанова праз кароткі час старую ахварбоуку, якая красавалася на ем і да равалюцыі. Толькі што яно пяраіначвала назвы, склад і хворму, а жыло, як і уперад, і праяуляла сябе так сама. Гінула панства адных багачоу, а на іх мейста адбудоувалася панства другіх, а працоуны народ аставауся бяз ніякае выгады, пярамяняючы прыгон адных на прыгон другіх.

Гэткімі былі равалюцыі і Француская у 1789 годзя, і Гэрманская у 1848 годзя, і Турэцкая 1908 годзя і нават Расейская у 1917 годзя, у феуралі. Кожная з гэстых равалюцыяу першым чынам паспасобіла на усю даугату развярнуцца буржуазеі, багатым людзям, рожным гандляром, купцом, прамыслоунікам, развязаушы іх рукі і зняушы дагляд самауладнага правіцяльства. Працоуны ж народ толькі давау сабою сілу дастаць гэту выгаду ля іх, калі ля сябе ад яе няужывау. Вось праз гэта такія равалюцыі і падабаюцца буржуазеі, і яна іх цярпіць, заступаяцца за іх і нічога б ня мела, каб і у ва усем сьвецця яны рабіліся. Інакшаю равалюцыяй есцяка акцяберская равалюцыя у Расеі. Гэта есцяка аднэю с першых равалюцыяу, якія дзе былі, што пярадала уладу працоунаму народу, прынясла толькі яму свабоду і шчасця і пачала будаваць жыцьце па новаму у шыркі і углыб. Сваім шырокім размахам яна здмухая на сваей дарозя усе старыя, трымаючыя развіцьцю поступу хвормы, палі і пярашкоды і творыць ляпейшы парадак. Усякі адзнак прыгону, у чым ен толькі ня хаваяцца, яна зніштожывая на шчэнт і ня абміная ні годнаго кутку жыцьця. Вядома, калі усе пярашкоды поунам панству свабоды боляй усяго і ставяцца багачамі, людзьмі імеючымі, дык і ня дзіва, што па іх балючай усяго і б‘е равалюцыйны штурх, аглуздаушы іх на мейсту. Ня дзіва і тоя, што яны так заядла і воражна настрояны супроць гэтаго вялікаго пяракруту і як мага стараюцца змагацца з яго паглыбленьням.

Акцяберская равалюцыя-сацыяльная равалюцыя—бач гэткая, што пяравяртая ня толькі паказны бок жыцьця, а і усе робячы лепшым і шчасняйшчым, ня толькі **падбудоувая**, а **пярабудоувая** усе наспрэсс. Вось чаму яна так многа мая варагоу сабе і вось чаму ля працоунаго народу яна муся быць так дарага.

Новы супроціу-равалюцыйны акт.

Пошля доугаго перадыху, вымушанаго мяртвецціям дарэмнай, нікому пяпатрэбнай працы, вядомая Беларуская Рада вылязла ізноу наверх і заставіла аб сабе загаварыць. На гэты раз яна надняла свой голас с парогу магілы і голас яе зычыць бяз усякіх надзей, бяз жадных спадзевак, зусім іначай, ніжто было вясною, пры наступя немцау. Пад рады лікуючы настрой абнаглеушаго нямецкаго грашаунічаства, навёдаючы упынку дзікай крывавай прагнасці, у той час беларуская буржуазея і яе папіхачы-сацыялісты-згоднікі, абурэлі ачуваньням спадзеу, што: авось дзядзька немяц, зваяваушы бальшавікоу, і даушы «незалежнасць» Украіня, Финляндзі, Латвіі і др., ня пакіня і іх, рахманых, бедных беларускіх буржуяу. З гэтай мэтай, каб паказаць сваю надзвычайную «лайяльнасць», каб боляй надсебрыцца да іх і вымаліць хоць што—кельвяк спадобная украінскаму і фінлянскаму, яны доуга касніліся да немца. Зразу ня в‘ясніушыя у чым справа, немцы пошля загуторылі з Радай нібы і на сур‘ез і нават сталі патвараць яе незалежніцкім блазнам. Рада задрала нос і голау кверху. Аблашчаная, яна ня мела меры свaей радасці і дайшла ажно да уклонау перад Вільгэльмаю. Але, падаспеушы розрух у эканамічным жыцьці і уздым равалюцыйнаго пачуцьця у нямеччыня, вымусілі павярнуць зіркі нямецкай буржуазеі і ваяунічаства к сабе да дому. Гопыт жа с незалежнасцю—Украіны сперш прынятай імі да сэрца, а потым так надазоліушая, адбівау астатнюю хацень умешвацца у далейшыя справы адбудовы незалежнасцяу. Немцы вырахавалі, што лягчэй аткарасквацца ад Беларусі, дастаушы выкуп за яе ад Савецкаго Правіцяльства і прыняцца за ахову буржуйнаго устрою дома. Гэта вось і прывяло ужо было амярцвелую Беларускую Раду да ажыуленьня. Ідучы узврат па Беларусь бальшавікоу, нясучая адбудова імі савецкай улады і прыхіл ды спагада да яе працоунаго беларускаго народу, улілі у халодныя жылы беларускіх паноу і багацеяу ды рожных чарнасотнікау долю сударжных утрэпау—і Рада прынялася крычаць «крымінал! Ідзе да мяне смерць!» Як гадзюкі, распаузліся яе сябры парожных кашоx і палезлі напава цяраз парогі Скарапацкіх і нямецкіх камандзерау. Гэтак, у Кіяу знарочыста была адпрауляна ад Рады цэлая дэлягацыя з Я. Варонкам і пр. Е. Карскім у кірунку. Дэлягацыя там мела з прадстаунікамі правіцяльства Скарапацкаго шмат гутарак, між якімі была самая важная—гэта аб злучэньні Беларусі з Украінай. Апроч гэтаго, правіцяльству Украіны была урачана дэкляр. пратэсту аб радзелу Беларусі праз дадаткавая замірэньня.

Гэту ж самую дэкляpацыю яна уручыла і прадстауніку расейскай мірнай дэлягацыі, т. Ракоускаму.

Новы супроціу-равалюцыйны акт—вось як можна празваць гэта дзіцятка чорнасотніцкай Беларускай Рады. Весь сэнс дэкляpацыі адчынята воражны савецкай Расеі і усім яе пастановам. Кажучы аб губільнасці дадатачнаго згавору аб замірэньні, па яком нямеччына мусіць ачысціць частку Беларусі услужная немцам Рада распінаяцца ад злосці, што Беларусь нібы та гэтым падзяляяцца! Смѣшна! Калі траха ня уся яна тапталася і руйнувалася нямецкім ботам—дык тады лічылася цэльнай і «Незалежнай», калі ж равалюцыя адваеувая частку яе і збараняя ад загубы, дык—крымінал!—Беларусь дзеліцца «супроціу волі... Рады!»

І рахмана, маучліва ды пакорна згаджаючыся з астауленьням вялікай часткі яе (Гродзяншчыны і Віляншчыны) у руках немцау, Рада спяшыць як мага напрашкодзіць вярнуцца равалюцыі на дэмакрацкую Беларусь. З аднаго боку, разам з памешчыкамі, бяз усякаго разбору нацыяу і кварбы, яна хадайнічая і перад Скарапацкім і перад немцамі ня пакідаць бяз свае апекі нібы „Беларусі“, а с другога—паспешна гуртуя белую гвардзію, у якую запісвая нават сваіх членау. Спагадлівая буржуазея і чорнасотня «братніх» дзяржау ітзе на су-

тібнучым няшчаслівіцам і ахвотня дае грошы і наладжвая гандлёвыя адносіны. Праца, чорная і паганая, ля адбудовы беларускай Скарапаччыны ідзе хуткім крокам. Толькі мабыць задужа мала асталося часу, каб паспець залажыць яе. Ды і час нейкі няпеуны. Па усім свеця нарастая равалюцыйная пачуцьце, а тым болей у Беларусі. Працоуны беларускі селянін, многа ахвяраваушы сілы і працы ля падмацаваньня панства акцыбер-скай равалюцыі, усім сэрцам і істотай спагадаі ей і чакая урочнага часу, калі скутак жыцьціовых з'яу прынясе яе ізноу к яму. А той час ужо блізка і вялікія ліхія сілы ня сустрымаюць яго прыносу.

Беларус-Камуніст.

Каля пытаньня аб агульнум Замірэньні.

Захапляньня германскімі імпэрыялістамі вялікіх частак бышае Расейскі Імперыі пасля таго, як расейскі працоуны народ ня толькі адцураўся ад заваіоваў, але нават ад усякае прыхільнасці да вайны, зрабілася зрадаю і згубаю дзеля самых кіраўнічых палітыкаў Гэрманіі. Тыя вялікія думкі і лёзунгі, якія вырабіла Расейская Сацыяльная Равалюцыя перакінуліся хутка к тым нямецкім салдатам, якімі занятая была Украіна, Беларусь, Літва, Лифляндзія і г. д. Праз іх лёзунгі равалюцыі пераняcліся і у закавулкі рабочых цэнтрау Гэрмані і знайшлі сабе гарачы адгук у сэрцы кожнага працоуніка. Варункі аканамічнага жыцьця, нясьвядомасць, калі скончыцца гэты бязкарысны усціх збою народу з'нуляюцца натта добрым грунтам дзеля пасеву равалюцыі. Што ж датыркаяцца да хаурусьнікау, то, дзякуючы далячыні іх ад горна равалюцыі, Расеі — з аднаго боку — і таму, што там аканамічная палажэньня крыху лепяй, чымся у Гэрманіі — з другога боку — там равалюцыйны рух ня мая яшчэ да часу такое вострасці, хоц працоуны-дэмакрацкія арганізацыі так сама упарта трэбуюць наагульнаго замірэньня.

З-за прычыны такое няаднакавасці палітычнаго і аканамічнаго палажэньня у працоунікау, у вайсковых дзеях перавага перайшла зразу к хаурусьнікам. На усіх фронтах яны павялі рахунковы наступ. Узгараліся цяжкія бойкі. Тады, ня [illegible] рацыя арміі; баугарская армія абурана зусім, і Баугарыя цаною часовае атдачы свае зямлі і дабра купіла замірэньня у хаурусьнікау. У апошнія дні новы мініcцяр іназемных справау Тэуфік-Паша пасылая у Вашынгтон прапанову замірэньня, і Турцыя мусі-быць асобна выйдзя з вайны. Плян Гэрманіі зусім зблутауся, і замест панаваньня «ад Бэрліну да Баграду» гэрманскім імпэрыялістам прыйшлося працягваць руку за мора у Амэрыку, шукаючы згоды. Але ня толькі на поудні кепскія справы дзеля Кайзера і Людэндорфа. На заходнюм фронцэ так сама нямецкія арміі прымушаны адыходзіць; праўда, покуль што у парадку. Вось усе гэтыя заенныя няудачы пры нясупакою народу, уцснутаго юнкерствам і таркнулі руку Макса Бадэнскаго за замірэньням. Прэзыдэнт Вільсон, з'яуляючыся цяпер нейкім бытцам усясьветным аракулам, прадыставау Гэрманіі свае вядомыя усім 14 пунтау згоды, па якім замірэньня магчыма толькі тады як Гэрманія аслабаніць ад сваіх вайскоу усе захопляныя упераді землі.

Адказ з боку Гэрманії на прапанову Вільсона доуга абрахоувався між кірауні-чымі нямецкаю палітыкаю, і напаследак, здаецца, знайшлі яе згоднаю і прыемнаю. Пры гэтым уся нямецкая грамада падзялілася на дзве часткі. Лібералы і дэмакрацкія гурткі падтрымоуваюць адказ урадау, тады як партыя старога парадку і ахвярства выпускаюць лісты с поклікамі вайны да канца. Але гэтыя партыі ня маюць ужо ніякае вагі, тым часам, як увесь гэрманскі і аустрыйскі народ трэбуюць замірэньня. Што ж датыркаяцца да хаурусьнікау, то урады іх маюць агульны погляд на ноту Вільсона і зусім згодны з ею. Грамадзянскія арганізацыі, напрыклад, цэнтровы хаурус прапрацоунікау па большасці знайшлі ноту Вільсона добраю і толькі трэбуюць, каб ня было ніякіх патаемных абавязаных варункау. Калі такія варункі могуць прытрымаць перамовы аб за[illegible] та працоунікі адцураюцца ад [illegible]авішнасці у магучых быць з'явішчах. [illegible]-сацыялістычныя партыі стаяць за тое, каб прыпынак вайсковых дзеяу і перамовы пачаліся бяз якога-б то ня [illegible]

[illegible]

ная замірэньня будзя зробляна ня у доугія часы.

Што ж адчыняяцца перад намі, перад Расеяй з гэтым замірэньням? Шмат смутнаго і цяжкаго, калі рахунак усіой вайне будуць падводзіць тыя урады, якія стаяць цяпер у галаве гасударствау. Ужо ходзяць самыя дрэнныя чуткі на конт Гэрманіі. Прымушаная знішчыцца перад хаурусьнікамі, адцурацца ад усіх заваіоу на заходзя, яна пражэцца вайсці з імі у згоду аб падзеля за кошт расейскіх вобласціоу. Апрыч таго, нямецкія палітыкі лічаць, што Украина, як паклікаушая сама на падмогу сабе нямецкія вайска, ня падходзіць пад разуменьня аккупацыі а, значыцца, да яе і ня датыркаяцца пота Вільсона: з Украины выводзіць вайскоу немцам як выходзіць па-іхняму, ня трэба. Даляй, правіцельства Скарапацкаго, так сама і польская рэгенцкая рада, учора яшчэ абіваушая парогі нямецкіх міністрау, цяпер ужо лагодзіцца да хаурусьнікау, шукаючы у іх падтрыманьня і зааховы у барацьбе з ушчынаючымся ізноу равалюцыйным рухам, перш усяго, і дзеля умацаваньня іх асабістаго государсцвяннаго устрою, другім лікам. Гэтая пярамена туды, аткуль дзьме вецяр, можа мець вахкі паслед: Украіна можа зрабіцца тым «плацдармам» аткуль хаурусьнікі пачнуць наступ на Радавую Расею, карыстаючы тыя вялікія контар-равалюцыйныя сілы, якія зляцеліся туды з усіх бакоу. А што гэта магчыма, падмацоуваяцца тым, што хаурусныя грашаунікі ніколі, пакуль у іх руках будзя уласць і сіла, ня забудуцца аб сваіх пазычках расейскаму царскаму ураду. Яны скарыстаюць свою моц дзеля таго, каб спагнаць свае і звясці рахункі з Радавым устроям.

Вось такія думкі і прымушаюць нас лічыць, што замірэньня на доуга, ці на заусіоды, умацуяцца толькі тады, як першая каменьня пад вугал згоды заложаць іншыя урады, іншыя людзі, а ня тыя, хто кіруя цяпер. І усамдзеля, Вільсон, напрыклад, выстауляя, як закладзіну замірэньня самаапрэдзяленьня народау. Добра, лепшаго ня трэба. Але чаму ж хаурусныя вайска займаюць Баугарыю, чаму вядуцца патаемныя перамовы з зусім ня народным урадам Украйны ці Польшчы, чаму хаурусьнікі на паупочы Расеі, у Сібіры? Самаапрэдзеленьня, дык поуная — ні Гэрманія, ні хаурусьнікі ня павінны займаць чужых зямель. Калі самаапрэдзя-[illegible] замірэньня зробяць ня тыя, хто цяпер пачыная яго рабіць. Калі будзя такі трапунак, што згода зробіцца імі, та Эуропа войдзя у іншую паласу войнау — сацыяльных: імпэрыялісты ня могуць здаволіць ні нацыяльных, ні аканамічных, правоу усіх, замешаных у вайне народау. Нядарма нямецкая сацыял-дэмакрацыя трэбуя ня толькі замірэньня, але і пераустрою усяго гасударсцвяннаго будынку, які ужо спарахнеу і жыць у ім нельза.

М. Н.

ХІТРЫКІ.

С пачатку сучаснае вялізорнае вайны і да апошніх часоу, зацікауляная ею буржуазея усіх краеу і народау нясціханна старалася выдумоуваць рожныя байкі на конт таго, зачым і дзеля чаго ушчата і вядзецца старашэнняйшая ад усіх войнау—гэта вялікая эуропейская вайна. Байкі гэты патрабаваліся і патрабаулюцца ей у мест чорнаго тоустаго тулю, якім яна карысталася зацьміць вочы працоунаму народу, селянам і рабочым, ка настаяшчую сапраудную мэту вайны. Трэба прыкмеціць пры сім, што буржуазея у складаньні сваіх баяк выказала сябе дужа здольнай і талентнай, маючай адмысловую храктыку: у кожнум краю, кожнаму працоунаму народу яго буржуазея выдумоувала асобныя, адметныя ад другіх, байкі і плеткі, каб гэтым лепі ашаламаніць цемны народ, збіць яго с панталыку і нядаць скеміць іх адмысловых хітрыкау. Гэтак, у Расеі старалася буржуазея атыграцца на так звануй браткасці да праваслауных славянау, сербау, (некалі былі і баугары у гэтум ліку), якіх Расея з дауных часоу прызывалася (толькі прызывалася!) апякунамі і абаронцамі. «Вось глядзеця, чэсныя людзі, ліхі аустрыяк напау на малую, бязпомацную Сэрбію, давайця барашць іх! казала яна. Гэрманская буржуазея зварочвалася да свайго працоунаго народу с клічам: „Устаць, хто патрыет свайго ацечаства, на забарону яго ад дзікаго ворагу з усходу, які рынууся, каб зруйнуваць нашу бацькаушчыну—Гэрманьню“. Француская—клікала да ас[illegible] нямецкую заклятым пемцам няшчасную Бельгію. І пад канец, „свабодалюбная“ амерыканская буржуазея, нажыушыся нямерна па кошт вайны, так сама паздрочвала на немцау—як самых глауных віноунікау вайны. Праз свайго правадыра і выбарчаго, празыдэнта Вільсона, яна перш, покуль прычакала моманту улыгацца у вайну, угаворвала ваюючых змірыцца. З-заду ж свайго міралюбнаго настрою, гатовілася да вайны. Такім чынам, буржуазея кожнае стараны, лезучы у вайну, па свайму абманвала народ як спачатку, гэтак і па працягу усяго часу вайны. Та ей патрэбна было рабіць, каб пакорна, бяз усякай супрэчкі рынуць у бойню свае народы. Німа чаго казаць—пляны ей удаліся, як лепі ня трэба: цемны, нясьвядомы у сваей большасці працоуны народ усіх краеу ахвотня паддауся на хітрыя угаворы свае буржуазеі, паверыу ім і пашоу рэзацца за чужыя інтарэсы. Буржуазея цешылася сваей наборы, спрачалася адна с другою за грудамі целау і рэчкамі крыві і далей старалася падтрымоуваць рожныя байкі і казкі, падкрасваючы іх новымі і новымі выдумкамі. І гэткім парадкам справа працягнулася ажно да часу расейскае равалюцыі, калі напор жыцьця раптам адчыніу вочы уперад усяго працоунаму народу Расеі, які, праведаушы з-за чаго вайна, адказауся яе весці. Чарга стаяла за другімі, але прыкладу расейскаго працоуніка ня пяранімау доугі час ні годзін з ваюючых народау. І толькі надоячы прылучыуся народ баугарскі. Тым часам як амярыканская, англіская, так і француская і італьянская буржуазеі маюць яшчэ до сі вагкі уплыу на працоуны народ сваіх краеу, які да таго паддауся іхнюй брэхні, што паслухна ідзе ня толькі супроціу „дзікаго кайзяра і яго падсобніка аустрыяка“, а і супроціу Свабоднае Расеі, якая і вайны ня абвяшчала іхнім краем. Прауда, хітрая буржуазея умея прыспасавацца да моманту і згодна яго вымаганьням, яна складая і пуская у ход свежыя ды свяжэйшыя байкі і казкі. Калі уперад яна задумала пазмагацца паміж сабою за верхауластва у сьвеця — яна карміла працоуны народ аднымі, асобнымі, байкамі. Калі ж цяперака захацела ваяваць і с працоуным, мірным народам Расеі— у яе знашліся іншыя, другія. І вось, на Расею хаурусная буржуазея пляце тоя, [illegible] цоуны народ, вораг працоунаму народу Францыі, Англі і іх прыяцялям і, знача, з ім трэба ваяваць. У свой чарод, нямецкая буржуазея, баючыся бальшавіцтва, мулюя свайму народу страшэннасць і дзікасць бальшавіства і нібыта не лад, які праз яго творыцца пад бокам гэрманьні. Значэ, так сама трэба і немцу ваяваць з расейскім рабочым і селянінам. А разам, буржуазея кожнае стараны брэша на сваіх саціялістау і рабочых за тоя, што яны, праводзячы стачкі, у сябе дома робяць гэта на сваю пагібяль, бо у той час, як яны бастуюць, другія гатовяць на іх кулі і снарады, ня зважаючы на іх забастоуку. Адным словам усягды і усюды буржуазея, карыстаючы грашмі, каб купляць друкаваная слова і цямнатою народу, байкамі і казкамі, брахнею і сплеткамі, старалася і старацца перасварыць працоуны народ рожных краеу і пасеяць сярод яго варожасць. Такім спосабам яна збараняя сябе, адганяя ад сябе і свайго палажэньня увагу іх. Але і гэты спосаб— пярастае служыць ей даляй. С кожным днем, с кожным часам губіць ен свой бывалашні мацунак і з дня на дзень болей і болей правальваяцца. Расейская равалюцыя гэтаму спасобіць, адчыняючы вочы даверыушымся таварышам другіх краеу. І ужо цяперака—маюцца вялікія скуткі. Калі у перад, у пачатку вайны, буржуазея магла даць сабе дазвол паспрачацца за першынство па крыві народу, та цяперака ужо яна збавіла свае патрабаваньня ажно... да самаабароны. Значэ, мслівым [illegible] і чырвоным байкам яе прыходзіць канец: яны ня могуць даляй служыць карысным срэдствам у яе руках. Жыцьцё разбівая іх у шпэлах, толькі датыркаяцца іх пастацы. Німа чаго казаць— яшчэ з гэтым буржуазея магчыма дзе кольвячы і як кольвячы кіравацца, але ужо яно ня надоуга. Дзень ато дня дайходзяць весткі, што ня толькі рабочыя на фабрыках, а і салдаты у войску пачынаюць расплюшчваць вочы і абшукваць сапраудную хварбу дзійснасці жывых з'явішч. Будоуля пекных, [illegible] баяк, складаных буржуазеяю, сыпляцца і сіла трацішча. Недалека той момант, калі густы [illegible]

Годзі!

Доуга гнулі свае спіны,
Доуга пот мы свой лілі
Ля хвабрычнае машыны
І ля панскае зямлі.
Паднявольна мы маучалі,
Паслухнянымі усягды,
Другіх вечна збагачалі,
Ня вылазячы з бяды.
Доуга-доуга, але потым
Дух свабоды ускалыхнуу
Нас ад цiжарнае сноты
І па бой за волю пхнуу.
Сіла спаушая паустала,
Волі промін стау міргаць
І сем'я працоуных стала
Жыцьцям краю кіраваць...
Гэй, дарогу! Гэй, пуціну!
Сіля творчуй вольны ход!
Хто дагэтуль меу кручыну,
Хто ля іншых ліу свой пот—
Прышоу жыцьця адбудову
Нядакладную рабіць!
Устрой вольны, устрой новы
Пад хундамэнт залажыць!
Дзе ліліся пот с крывіою,
Дзе стаяу працоуных стон,
Суцешаючай гудою
Прагудзеу свабоду звон.
І знямелі злыя сілы
І заціх іх рэзвы рух!
Прад свабоды тым свяцілам,
Што разжох працоуны дух!
Хай ліхоя нікня у шчэлях,
Хай каная у цямне;
Смерць вартуючая ушпэлах
Бязпагадна яго стпе.
Свет адчыніт людзям новым,
Будаунічым маладым!
Ля вялікае будовы
Жыцьця шлях адкрыла ім!

Цішка Гартны.

Маленькі фэльятон.

Думкі маркотныя.

Назначаны Беларускаю Радаю пры Расейсум Савецкум Правіцяльству консулам, вярнууся пошля вандроукі па Беларусі да хаты стомляным і знездаволяным. У той самы дзень, калі яго дры-[illegible] адметна усе газэты пісалі, што я консул, назначаны Гэпэральным Сакратарыятам Беларускай Народнай Распублікі пры Савецкуй уладзя, з гэтым павядаміла мяне Беларуская Рада! А тым часам, як відаць, я звычайны, просты чалавек, які і дасюль быу. Але, просты, звычайны! Гады, брахуны, паскуднікі, бач яны, гэты радцы паганыя, толькі падражніліся са мною, пацешылі, нібы дзіця абаранкам. і больш нічога. Нічога — нічагусянькі! Ціж гэта ня крыуда?! Ціж гэта ня здзек?!“ Консул заскрыгітау зубамі, пічапіу мосна кулакі і затрос імі у паветры— ня падняушы галавы: „А мо!.. а мо і ня варта на іх злаваць? Бадай, што ня варта! За вошта? То ж дзеці, вядуць дзіцячую гульню у пязалежнасць, цешацца, каб ня плакаць і немцау забауляць! Выкінулі жарт, пасмяяліся з мяне—ну, та на тоя ж яны дзеці... Дарую ім! Дарую! Няхай ужо з мяне кпяць— уся рауно я чалавек няпрыкметны, смірны і ціхі—пяранясу як-кольвячы“. У консула стау жалобна—прыніжаны настрой і твар адбівау вялікую пакуту яго душы. „Толькі тоя, што я зразу узяу і паверыу! Зарадуваўся і пашоу... бач, хацеу пайсці да савецкіх уласцеу, паказаць ім вярыцяльную грамату, заявіць правы... На вошта была тая радасць? Ці ня абман яна? Вядома абман, уражэньня вяселай душы... А каб жа пашоу ды ня прынялі мяне, ня дапусцілі, куды след? Як бы тады я меу глядзець вачыма? Што б тады я быу бы варт? Ох, як я рад, што хоцькі гэту грамату мне ня давязлі, што яе згубілі па дарозя! Буць ты благаславен той момант, у які яна выпала з запазухі вязучае яе кабеты!“ Консул на гэты раз падняу набажэнны погляд к верху, к столі і, злажыушы рукі выцягнутымі далоньмі, як то робяць молячыся, прабыу так невулькі хвілін. Потым пад піжар'ю думак галава ізноу апала. „А яшчэ, дурніца я, бязмозглы, рабіу пробу наладзіць сваю консульскую працу з маімі таварышамі консуламі грузінскім, польскім і украінскім! Ля чаго гэта? К чаму яно? Пашоу, пару слоу сказау і вышау. Вышау—пачуушы балючы цюк сэрца, што я, хоцькі і консул, а значу меньш меньшаго. І з'я-[illegible] паперы пярад яго носам, бы матылькі, паляцелі уверх. „Яно то дужа цікава быць консулам, прадстаўнікам 15 мільеннаго народу! Першым консулам маладое, вольнае незалежнае Распублікі! Ой, як прыятна! Што ж за дзіва, калі гэта прыемнасць абурыла мяне і пачала кіраваць мною? Хто б мог паспрачацца ей? І я ж ня дужшы за другіх—застауся ахвяраю у крэпкіх абцугох гэтаго салодкаго пачуцьця“. Консул аблізау губы. „Ня кепска было б быць консулам, прымаць прахачоу, мець сілу пярад начальствам, вясці распарадак, датычны свае распублікі! Колькі паважэньня, знатнасці і славы! Ой, як добра!.. Але!..—галава консула апусцілася шчэ ніжай. „Але яно усе—адзін абман, нязбыуныя мары! Той народ, ад чые распублікі я консулам— ніведая нічога ня толькі аба мне як аб консуля, а і аб тым, што ен жыве у некуй народнуй незалежнуй распубліца! Народ стогня ад нямецкаго прыгону, цярпіць ня выказны здзек; мучыцца у ланцугох няволі! Дзе тая народная распубліка?.. Адзін дзяцінец у сяброу смешнае папернае рады вось што яна значэ. Ня боляй і кропкі! Усе, што кінулася мне у вочы на вандроуцы—ясны доказ! Незалежнасць—калі Рада, шапку зняушы, на каленях поузая пярад немцамі! Атрадзеньня—калі у гандлевуй „Беларускуй“ палаце у Кіяве печатка з царскім арлом і сябры палаты—сябры „ісцінна-рускія“. Народная—калі папы Скірмунты і Вярнікоускія верцяць справамі... А я ж сацыяліст с 90 гадоу XIX сталецьця!“ Ці ж ня крыуда мне, ці ж ня горна? Значэ вось хто назначау мяне консулам! Да дзіва, што сьвяты прыпадак падышоу і згубілася грамата, што затрапятала сэрца—вышаушы ад сваіх калегау — грузінськаго, польскаго ды украінскаго консулау. Да дзіва!.. Дзе тоя гэтта дзіва!“ Консул варожа махнуу рукою, пакруціу галавою і плюнуу. „Шкода, што вялікі штырх пяранясла мая душа, што бліснуушая надзея апранулася чорнаю коудраю разуверра! Цяшка і шкода! І хто тут віновян? Я, ці Рада? Рада, каб на яе здрада! Сакратарыят—каб на яго прапад! Вінны яны! Яны, яны, яны!.. Я ня вінават—слабасць заставіла мяне патураць смашнуй абецы!.. Згартуйся, душа мая, на даляй і ня патдайся нічому ліхому! А цяперака суцешайся сэрца тым, што ня толькі я ня консул, а і Скірмунт ня [illegible] кам—буду жыць і даляй ім! Бог ня пакіня. Ня тоя ж вам, пагарднікі! Былі вяльможнымі панамі, а цяперка... Спрахла мае консульства — спрахняца і вы“. І консул мігам падняуся, азірнуу сябе з ног да носу, перакруціуся на аднэй назе і пашоу на двор.

Васа.

Декларация протеста Белорусского Правительства.

Представителем Белорусского правительства в Киеве вручено Украинскому правительству и советской мирной делегации, следующее заявление:

„Великая всемирная война одним из своих последствий имела признание всеми воюющими державами принципа самоопределения народов и возстановления исторически существовавших государственных организаций.

Одним из первых провел этот принцип в жизнь народ Белорусский, который в лице своего полномочного органа—Рады Белорусской народной Республики — об'явил: актом 25 марта с. г.—независимость и неделимость Белоруссия в ея этнографических и исторических границах. Об этом акте белорусское правительство оповестило все великие державы, заявив при этом протест против раздела Белоруссии Брестским договором. Вместе с тем белорусское правительство просило все великие державы признать государственную независимость Белоруссии.

Несмотря на это, последний дополнительный договор, между Россией и Германией, подписанный в Берлине 27 августа с. г., снова наносит удар только что возсозданной белорусской государственной организации, отрывая от нея северо-восточную окраину до реки Березины.

Между тем, население этой территории неразрывно связано и национально, и культурно с остальной частью Белоруссии.

Измученный тяготами войны, разрушившей экономическую и культурную жизнь края и разорвавшей его части, народ Белорусский, [illegible] надежды на возможность своего возрождения только на возсоединении всех белорусских земель и возстановлении своей утраченной государственности, [illegible]

раздел Белоруссии, угрозу своему национальному существованию и перед всем культурным миром требует, чтобы все белорусские земли, как уже очищенные, так и подлежащие отчуждению от немецких оккупированных войск, так и занятые соседними государствами, были отданы независимой Белорусской державе.

Асаблівая дэлягацыя Беларускай Народнай Распублікі у Кіявя.

Ужотыдняу чатэры таму назад у расейскіх газэтах коратка павядамлялася аб тым, што дэлягацыя ад сучаснаго Мінскаго ураду была у Кіявя. Але хто ездзіу туды і дзеля чаго—ня было сказана. У прыпадкова атрыманум нумары газэты „Кіевская Мысль" ад 27 сенцябра г. г. (№ 171) надрукована, што гэтая дэлягацыя прыбыла у Кіяу у складзя чатырох чалавек: Луцкевича, Варонкі, Аусяніка і Лазаровіча. Перш усяго дэлягацыя даведалася да таварыша Ракоускаго, старшога расейскае дэлягацыі аб замірэньні з Украінаю. Апошняму Беларуская дэлягацыя дала свае граматы і засвятчэньня, а так сама і дэклярацыю с пратэстам супроць дадаткавае згоды к замірэньню у Брэстя, па якой Беларусь разрываецца на чатыры кавалкі. Апроч гэтаго, дэлягацыя мела гутарку аб рубяжох Беларусі, аб Любаускум румя, аб далучэньні да Украіны часткі Беларусі (паудзіанныя паветы Міншчыны) і інш. Але усім гэтым мэта дэлягацыі ня была скончана. Дэлягацыя засталася у Кіявя і на далейшы тыдзянь дзеля перамовау па родным пытаньням. Потым дэлягацыя была у таварыша міністра па іназемным справам О. О. Эйтельмача і мела з ім гутарку аб „дзелавых" справах. Пры гэтуй гутарцы быу і начальнік украінскаго гэнеральнаго Штабу.

Вось усе тыя весткі, якія маюцца аб дэлягацыі. Што там гаварылася і рабілася больш, чаго дамаглася дэлягацыя, пакуль што нявядома. Але крыху можна і здагадацца, што там было. У звязку с пераменаю палажэньня Гэрманіі у датырканьні да ваенных справау, с аслабаненьням часткі Беларусі, прыхільнікі незалежнасці пабачым, што незалежнасць трашчыць па усіх рубцох. Надзеі на тую Гэрманію, да якое яны слалі ліслівыя тэлеграмы аб хаурусі, ужо німа. Трэба шукаць іншаго падмацаваньня, іншае падпоркі. Куды ж кінуцца? На Украіну, да Скорападцкаго — балазе яго нельга распазнаць ад нямецкаго генерала ці каменданта. Іон жа, трымаючыся за нямецкі бот, да гэтых часау ніяк ня можа дагаварыцца з расейскаю дэлягацыяй, мяркуючы дыхтаваць апошнюй свае варункі замірэньня. І да гэтых варункау далучая і долю Беларусі, таргуючыся за паудзіонныя паветы Міншчыны.

К гэтаму-та гандліуошчыку і едуць кірауніків Мінскаго ураду са скаргаю на крыуду! Калі ж іон сам крыудзіць! Ці ж можна уважыць гэтую скаргу? Не, да тых часау, покуль іон з'ууляяцца лічбапом Гэрманіі, пакрывалам, за якім хаваяцца нямецкі заханшк-імпэрыяліст і пацешая украінскую дзяржаву ігрышчам у „самасційнасць", велікадзержаунасць і іншыя смачныя прымусы, да тых часоу ніякаго дабра ад дакляраіцыяу правоу народу ня будзя. Але нам здаецца, што мэтаю дэлягацыі і ня была ахова інтарэсау беларускаго процоунаго народу, а свае уласныя выгады Мінскаго ураду. Гэта відаць ужо з таго, што дэлягацыя заявіла пратэст у тав. Ракоускаго аб падзеля Беларусі і аб дадатковуй згодзя, у той самы час, як кожны беларускі селянін толькі і чакая часу, каб найхуччэй выйсці з-падняволі немцау і забараніцца ад знарочыста злучаных незалежнікау. Мінскі урад добра ведая, што дарога Беларусі вядзе ня да Скарападцкаго і панства, а да злучэньня з Расеяй і чымся барджджэй гэтая злучэньня зробіцца. тым горш будзя дзеля іх. Вось і егдзяць і абіваюць чужыя парогі, шукаючы сабе падтрыманьня з боку, а ня у сваіом народзя.

Трэба помніць, што усіо знарочыстая, усіо выдуманая, чаго німа у рэальнум жыцьці, у нейкі час прападзе марня. Незалежнасць—надуйлыты паухір, і жартавань ею з народам натта нядобра у гэтыя трудныя часы!

Из доклада сотрудника Белорусского Национального Комиссариата К. А.

Проверив лично реэвакуацию беженцев на родину и в проезде их через оккупированную местность Белоруссии, я должен сказать, следующее: во-первых, после погрузки беженцев в русской Орше, Комиссии необходимо, при каждой отправке эшелона, вести переговоры с Германской Комиссией и эти переговоры часто задерживают переезд через демаркационную линию от 1 до 3 суток и более, что на беженцах страшно отражается и на этой почве возникают недовольства, как к Русским, так и к Немецким властям. Во-вторых, касаясь Белорусской Комиссии, высланной от самозванной Рады „Белорусской Народной Республики" (так громко себя величающей), можно сказать, что эта Комиссия ничего другого не делает, как только сидит в заманивает к себе беженцев, занимающихся спекуляцией, (которых, как спекулянтов не могут пропускать власти), выдавая им от себя удостоверения, за что берет не менее трех рублей, а то и „по усмотрению".

Награбленные таким способом деньги остаются в их пользу, (почему по всей вероятности, они и стараются побольше добыть). Комиссия эта содействует также и переправке контр-революционеров. Такая же Комиссия скоро будет назначена, или вернее уже существует и в Минске, на Александровском вакзале. В третьих, касаясь питательных пунктов в Минске и Барановичах нужно отметить, что пища там никуда негодна (похожа на помои); беженцы даже не желают останавливаться для получения этой пищи, во-первых из-за ея негодности, во-вторых, из-за происходящей от этого длительной и лишней задержки и в третьих, — по разсказам беженцев, с них взимают за пищу дополнительную плату. Касаясь распределения беженцев на местах, я установил, что дело обстоит так: вместо того, чтобы беженцев распределять по их родным местам и содействовать в постройке их жилья, немецкия власти прежде всего, сгоняют их в не совсем еще разоренные деревни и заставляют их исполнять для своих целей всевозможные работы как-то: ремонт и постройка, как железных, так и проселочных дорог, подвоз награбленного у крестьян имущества и т. п., приставляя при этом вооруженного шуцмана. Плата же за работу от ночи до ночи, а то и почью, не более трех марок. Для ясности я привожу факт: в дер. Вороничах, Дудичской волости, Игуменского уезда, был дан от помещика Дрижинского приказ о постройке дороги с тем, чтобы крестьяне в 6 ч. утра вышли на работу и когда часть крестьян не успела придти, ровно к 6 ч., а пришла на минут 15 — 30 позже, то помещик наложил штраф в 300 р. на всю деревню. Между прочим, там существуют в иных местностях волостные, уездные и губернские земства. Крестьяне Дудичской и Титвянской волостей, подавали жалобы на помещика в уездное земство и на запрос земства о правах его деятельности, он ответил, что некому сдать волостей, на этом и осталось. Я здесь не говорю о реквизициях скота, хлеба, мяса, яиц, а также о стрижке овец стадами и в одиночку и проч., ибо обо всем этом, наверное, всем известно. Касаясь деятельности земств, необходимо отметить, что последние не проявляют никакой деятельности, ибо там существует диктатура немецких властей, а так как земства не получают от немецких властей никаких денежных вспомоществований, то помимо немецких налогов, уездные земства наложили на крестьян поземельный налог по 7 руб. с десятины. Хотя крестьяне и сознают несправедливое отношение к ним земства и лишнюю эксплуатацию их, но борьбы против всех этих насилий не могут вести из-за боязни немецкого штыка. Культурно-просветительный вопрос почти отсутствует. Начались занятия в низших школах только там, где остались старые учителя на местах, да и то не совсем благополучно, ибо учителя стараются обезпечить себя за счет учащихся, средствами за обучение, так как жалованья им никто не выдает. Касаясь деятельности пресловутой Рады „Белорусской Народной Республики", необходимо отметить, что представителями ея в Минске и окрестностях устраиваются белорусские вечера и издается журнал „Варта", под редакцией Воронко. Заправилы Рады навещают часто Киев для лобзания со Скоропадским и выносят декларации о Белорусской Независимой державе, которую соц.-рев. Рады в лице Гриба и К-о приветствуют. Последняя деятельность Рады, по имеющимся у меня сведениям, заключается в том, что Радой, при содействии немецких властей, формируются белорусские белогвардейские отряды, во главе Езовитова, для чего получено от немецких властей 300.000 рублей. Цель отрядов вести в освобождаемой от немецких властей местности Белоруссии борьбу с большевиками и интернационалистами, захватывая власть в свои руки. С этой целью часть юнкеров и офицеров отправлена в Борисов. В заключение должен сказать, что вся наша деятельность должна быть теперь обращена на то, чтобы соорганизовать повсеместно и противопоставить определенную силу, взяв на себя, как на представителя угнетенного белорусского народа, общее руководство и безпощадно вести борьбу с надвигающейся черной ратью. Медлить нельзя ни минуты.

Первое публичное засѣданіе Бѣлрусскаго Вольно-Экономическаго Общества въ Петроградѣ.

13 октября нов. ст. въ 2 часа дня въ помѣщеніи Бѣлорусской гимназіи (Невскій пр. 68, кв. 9) состоялось торжественное засѣданіе Бѣлорусскаго Вольно-Экономическаго Общества въ Петроградѣ.

На повѣсткѣ дня слѣдующіе доклады и пренія по нимъ:

1. Докладъ завѣдывающаго Бѣлорусскимъ Отдѣломъ *Г. Г. Ковшило;* Задачи и цѣли Общества.

2. Докладъ *Е. С. Канчера;* Къ вопросу о созданіи управленія мелиоративныхъ и агрикультурныхъ работъ въ Бѣлоруссіи.

3. Докладъ *А. Т. Вазилло:* Положеніе народнаго хозяйства въ Бѣлоруссіи.

4. Докладъ *Н. Н. Овсянаго;* О положеніи профессіональнаго образованія въ краѣ.

5. Докладъ *проф. Жуковича:* О необходимости изученія Бѣлоруссіи.

6. Докладъ *Д. М. Соболевскаго;* О современномъ положеніи школы въ Бѣлоруссіи.

Вслѣдствіе неприбытія на засѣданіе проф. Жуковича его докладъ не состоялся. Потомъ уже было высказано пожеланіе собранія о представленіи всѣми докладчиками своихъ докладовъ въ письменной формѣ въ Правленіе Общества.

На засѣданіи присутствовало 28 человѣкъ, принадлежащихъ по большей части къ числу учредителей Общества.

Засѣданіе открываетъ членъ Организаціоннаго Бюро по созданію Общества *Е. С. Канчеръ.* Въ своей вступительной рѣчи т. Канчеръ излагаетъ кратко исторію возникновенія Общества, началомъ котораго можно полагать 14 іюня. Послѣ этого были два засѣданія Общества— 4 іюля и 28 сентября, но они носили частный характеръ при весьма небольшомъ количествѣ участниковъ. Общество до сегодняшняго дня не имѣло даже оффиціальнаго Правленія, такъ какъ учредители полагали, что, приступая къ столь серьезной работѣ, необходимо сговориться и подготовить матеріалы.

Возникновеніе Вольно-Экономическаго Об-ва въ Петроградѣ совпадаетъ по времени съ учрежденіемъ въ Москвѣ Культурно-Научнаго Бѣлорусскаго Общества и открытіемъ Бѣлорусскаго Университета, этой первой ласточки въ изученіи Края. Петроградское Вольно-Экономическое Общество имѣетъ цѣли сходныя съ цѣлями Московскаго-Культурно-Научнаго Общества, но и отличается отъ послѣдняго, такъ какъ въ кругъ своей дѣятельности вводитъ вопросы экономическаго и практическаго характера. Указавъ на расширеніе вообще Культурно-Просвѣтительной дѣятельности по отношенію къ Бѣлоруссіи, т. Канчеръ привѣтствуетъ собравшихся, какъ первыхъ учредителей Общества, которое станетъ во главѣ всей дѣятельности по возрожденію въ краѣ культурно-экономической жизни.

Послѣ этого т. Канчеромъ предлагается избрать президіумъ даннаго Собранія. Открытымъ голосованіемъ *въ президіумъ* избираются: предсѣдателемъ—*Е. С. Канчеръ,* тов. предсѣдателя—*Н. Н. Овсяный* и секретаремъ— *И. А. Петровичъ.*

Предсѣдательствующій, прежде чѣмъ перейти къ докладамъ, знакомитъ собраніе съ Бѣлорусскимъ Національнымъ Комиссаріатомъ вообще и въ частности съ Петроградскимъ Отдѣленіемъ и съ цѣлями и задачами Комиссаріата.

Нямецкая панства у Беларуси.

Прыехаушы гэтымі днямі у Маскву з Міншчыны, гдзе цяпер папнуюць немцы, я спаткауся з беларускай газэтай «Дзянніца» і быу надта здаволян тым, што мне ізноу удалося убачыць друкавапую родную мову, якой я ня бачыу бадай што ці ня больш як год, ня глядзючы па тоя, што увесь гэты час жыу у роднуй Беларусі.

Я хачу падзяліцца цяпер з чытачамі «Дзянніцы», аб тым, што дзеяпца у нашуй роднай старонцы у час кіраваньня ею немцамі.

Пакуль прышлі к нам немцы, я жыу у павятовум г. Слуцку (Мінс. губ.), гдзе лічыуся супольнікам Слуцкаго Паветаваго ураду (Савету) і сакратарам Слуцкаго Паветоваго Каапераціва, заснаванаго з пачыну Савету.

Вось, у першых чыслах лютаго прыйшлі к нам весткі, што у Бабруйску, засеу корпус польскіх легіенау якіе збіраюцца іці на Слуцак. Слуцкі паветовы урад сабрау, колькі мог дабравольцау і з нявялікаю часткаю регулярнаго войська паслау іх на зустрэчу легіонау; але легіоны гэтыя засеслі у той час моцна у крэпасці і выбіць іх адтуль было цяжка. У сярэдніх чыслах лютаго у Слуцак прыйшла вестка, што згода у Брэсця пя зробляна, пашы прадстаупікі пакінулі Брэст і немцы ідуць даляй за свое акопы, пяраіішлі ужо Сіняуку і ідуць на Слуцак. З другога боку чутно было, што і польскіе легіоны так сама рыхтуюцца іці з Бабруйску на Слуцак і ужэ прайшлі Осіповічы, і Старыя-Дарогі. У Слуцку і у акружных весках падняуся нязвычайны спалох, усе і абывацялі, і кірауніцыя страцілі памяць і розум; мужыкі з акружпых весак і гаражапя кінуліся на інтэндантскіе склады і магазыны, на склады Земскаго Союзу і пачалі грабіць што хто мог, Тым часам з Сіняукі, бяз усякаго парадку рынуліся у Слуцак цэлымі хмарамі салдаты, каторыя па дарозя і у Слуцку прадавалі захопляныя імі ваенная дабро: апратку, боты, бялізну, вазы, коняй, фураж і нават стрэльбы. Рабілася горш як у пекля! Потым, як, помніцца, 24 лютаго у горад прыйшлі польскія легіоны, каторыя вылуылі з сябе карацяльны атрад, які і пачау адразу заарыштоуваць і садзіць у вастрог усіх с упрацоунікау савецкае уласці. Тых, што ня паспелі уцячы, легіены заарыштоувалі. Некаторых з іх цяраз дзен тры пусцілі, а пекатарых адаслалі у Бабруйск і там некулькі чалавек застрэлілі, а то выпусцілі. Але бадай што усякі, хто папау у лапы легіонау, паспытеу іхніх нагаяк і, нават, розак! (Па весках легіоны засекалі розкамі мужыкоу-камітэтчікау да сьмерці). Але ня доуга прышлося панаваць ім у Слуцкум павеця: цяраз дзен тры прышлі немцы і укарацілі іх правы. Немцы абыйшліся з яюі'зьмі трохі делікатняй: перш-па-пэрш яны усе якоя гдзе было ваенная дабро, (нават шукалі яго ва усіх абывацялу) сабралі і завязлі у Германю а потым, па даносам памешчыкау і гандляроу пачалі арыштоваць «бальшавікоу». Арыштовалі мяне і двух маіх сяброу у мястэчку Капылі Слуцкаго павету. Мейсцовы камендант пытау у нас, ці прауда што мы бальшавікі, ці прауда што я, будучы «старшым над бальшавікамі», збірау партызанскія атрады і рыхтавауся ня пусціць немцау у свой край; пытау гдзе у нас знайходзяцца склады аружжа і т. п. але наймацней дапытоувауся таго, — ці мы бальшавікі і надта угаворвау, каб мы выказалі другіх сваіх сяброу-бальшавікоу Мы, з свайго боку, пыталі: «бальшавікі-ж зрабілі згоду з немцамі, — чаму ж іх арыштоуваюць?» На гэта камендант нічога ня змог нам адказаць і адаслау нас у г. Нясвіж да акружнога каманданта, а той адправіу пас у якісь лагер у леся, абвязаны калючным дротам, за 10 вьесрт ад Барановіч (каля Сталавіч). Там мы засталі, так сама як і мы арыштованых, чалавек з 30, але хутка сабралася там нас бальшавікоу чалавек пад сто. Прыгналі нават туды і двух кітайцоу, так сама схопляных за «бальшавіства»... Кармілі нас там дужа дрэпна: на дзень давалі па паухунту хлеба папалам з драуляными пілавінамі; рана каву бяз цукру і крыху мармяляды, у абед—з кварту зупу з гнілоя бручкі, альбо рэдзенька разбоутанае мукі, іншы раз рэдзяпькаго круппіку, бяз усякіх прыпрау, і бяз мьяса, а калі часам і крышым у капел крыху мьяса, та апрыч тухлае каніны другога мьяса мы ня бачылі. На вячэру — голая кава... Але ж каб гэты хаця была кава, — а то так нейкі сурагат... Працаваць, прауда, прыходзілася ня дужа многа: парубаць і панасіць дроу з лесу дзеля пашае кухні, дзеля кухня нямецкае каруульнае каманды і камендапта, панасіць воды на кухню і напымпаваць што дзень вады у лазню, (у якой мы мыліся за два месяцы усяго два разы). Але большае работы мы і ня змаглі-б зрабіць, бо і так лездьве цягалі погі ад голаду. Пробувалі пратэставаць і патрабаваць палянпэньня яды, дык нам адказалі што «бальшавікі і гэтаго пя варта... Ня здалеючы вытрымаць гэткаго рэжыму, некаторыя пачалі уцякаць і бадай што чалавекам 30 удалося гэтае, але немцы аплялі нас яшчэ некульнімі радамі калючаго дроту і уцякаць стало трудпа. Што дзень мы дакучалі немцам патрабаваньням аб тым, каб нас аслабанілі, потым злажылі тэлеграму пашаму Паунамоцнаму прадстаупіку у Бэрліпі Іоффе, у якой прасілі яго заступіцца за нас і перадалі гэтую тэлеграму пямецкаму каменданту, каб ен адаслау яе... Насхала у лагер вышэйшая нямецкая начальства, пачало рабіць справы аб нас і, трохі пачакаушы сталі на некулькі чалавек аслабаняць. У першую чаргу выпусцілі 9 чалавек, у тым ліку і мяне з двума маімі сябрамі. Прасядзелі мы у тым лагеру 7 пядзель... Як мне ведама, пасля нас аслабанілі яшчэ чалавек з 50, але на іх мейсца пасадзілі там чалавек 80, арыштованых так сама за бальшавіства.

Скажу яшчэ, што нам часта прыходзілася гаварыць з нямецкімі салдатамі у тым лагеры. Ня глядзючы ня тоя, што іх змянілася за той час, як мы там сядзелі камандау з пяць, — усе яны (апрыч унтэроу) надта ня здаволяны сваім начальствам і нават многія з іх клялі і лаялі Вільгельма за тоя што так доуга цягне вайну. Яны кажуць, што як толькі у сярэдзіня няметчыны пачнецца паустаньня, та салдаты з ахвотай падтрымаюць яго. «Нам нагаварыла паша начальства,— раскзвалі нямецкія салдаты, — што расейскія бальшавікі—гэта грабіцялі, убіуцы, звяры, а як мы пабачылі, дык яны самыя найлепшыя людзі, мы такія ж самыя бальшавікі як і вы». Тоя самая я часта чуу ад нямецкіх салдатау усюды, гдзе мне прыходзілася сустракацца з імі і пасля майго аслабаненьня.

Цяпер я скажу яшчэ некулькі слоу аб тым, як прынялі немцау абывацялі пашаго краю. Як я прыехау са Слуцка у свае мястэчка Капыль, — немцау там і у вакружных весках яшчэ ня было, і вось Капыльскія багатыя гандляры, разам з вакружнымі памешчыкамі і фальбаркоуцамі, пя дачакаушыся немцау, паслалі да іх дэлегацыю у Нясвіж каб борджэй прыходзілі бараніць мястэчка і двары ад бальшавікоу. Сярэдпі кляс мужыкоу-жыхароу, хоць ня быу прыхільным да бальшавікоу, але баяуся і немцау. Большая часць селян пя злюбілі бальшавікоу за тоя, што яны зрабілі такую паскудную згоду у Брэсці і аддалі Беларусь на аграбленьне і глум немцам. Немцы, як я казау вышэй, прыйшоушы у наш край, скасавалі усе вясковыя і валасныя саветы (гдзе яшчэ ня паспелі зрабіць гэтаго польскія легіоны) і паарыштоувалі бадай што усіх «саветчыкау», вярнулі к уласці Земскія управы; патым хацелі і іх скасаваць і вярнуць быушых старшынь і паліцыю, але гэта ім ня удалося. Паны зараз жа патрабавалі з мужыкоу шалепае платы за вывязяныя дровы з іх лясоу і пры падмозя немцау сыскалі колькі хацелі. Потым мало-по-малу немцы сталі абіраць мужыкоу. Бралі хлеб, фураж, коняй. кароу, свіней, авечак, сало, масло, яйца, што дзень каждую веску гналі у хурманкі, — адным словам, скруцілі селян так, што хоць лажыся, да памірай! І вось, пачуушы на сабе усю цяжар нямецкае акупацыі, усе селяня, гатовы былі у кажны мамэнт зрабіць паустаньня проці немцау, што і траплялася у некатарых весках. Але з такімі асобнымі буптамі немцы хутка спрауляліся, ды яшчэ у той весцы, якая зрабіла бунт, немцы забіралі усю да чыста скаціну і хлеб, як, напр., было у чатырох весках Вызнянскае валасці. Тым часам у краю пачалі тайна працаваць уцялеушыя ад нямецкіх арыштау і паехаушыя з Расеі бальшавікі і левые с.-ры. У Мінску, Бабруйску і другіх гарадох адкрыліся раіонныя камітэты каммуністау (у Слуцку падраіонны), вескі звязалі з паветамі, з'явілася з Расеі бальшавіцкая літэратура—газэты і кніжкі, па весках сталі раз'езджаць агітатары-бальшавікі, і мала-па-малу, селяпя, прыціснутыя немцамі, і ня чакаючы дабра ад намешчыкоу і кулакоу, ізноу сталі хіліцца у бок бальшавікоу, бачучы свае збавеньня толькі у радавуй Сацыялістычнуй Распубліцы. Дрэпа толькі тоя што ля працы сярод цемных, глухіх закавулкоу Беларусі, дзеля шырокаю падняцьця самасазнаньня пароду, каммупістычныя арганізацыі на мейсцах бадай што зусім ня маюць матэріальных срэдств. Цяраз гэтая мусіць апошнія часы і прыстаука у вескі літэратуры з Расеі спыпілася. Каб злучыць бяднейшых селян і парабоук Беларусі, падняць іх самасазнаньня дзеля падтрыманьня каммуністычных ідэй, патрэбна чым найшырэйшая агітацыя, багата літэратуры, а на гэта патрэбны і здатныя працоупікі, і грошы...

Памешчыкі і іх падлізнікі ня сьпяць там у шапку, збіраюць вялікія грошы, арганізуюць «белую гвардзію» і рыхтуюцца, як толькі выйдуць немцы, захапіць уласць у свае рукі. Так сама ня сняць і правые эсэры, і меньшавікі і кадэты: іхнія агітатары раз'язжаюць па весках і разносяць усюды атруту проці Радавае Сацыялістычнае Расеі...

Пара шчыра узяцца за працу сярод беларускіх селян і паказаць ім дарогу к светламу жыцьцю!

Зм. Чернушевіч.

Докладъ Г. Г. Ковшило

Приступая къ вопросу о цѣляхъ Общества, докладчикъ считаетъ необходимымъ освѣтить положеніе на мѣстахъ въ этотъ трудный моментъ. Въ настоящій моментъ Бѣлорусскій вопросъ — вопросъ жизни и смерти 12-ти милліоннаго народа. Колесо исторіи вертится быстро и захватываетъ своими остріями, угрожая существованію, даже такихъ большихъ государственныхъ единицъ, какова Германія. Въ этотъ отвѣтственный моментъ на насъ лежитъ трудная историческая задача — спасти бѣлорусскій народъ отъ полонизаціи, который и въ будущемъ можетъ, какъ и въ прошломъ, зависѣть отъ каприза сосѣднихъ культуръ, служить чужимъ интересамъ. Въ прошломъ Бѣлоруссія только эксплуатировалась, разграблялась, но ничего абсолютно не дѣлалось для поднятія ея экономическаго благосостоянія. Нѣсколько сотъ лѣтъ тому назадъ Бѣлоруссія была захвачена, порабощена; на бѣлорусскій народъ и смотрѣли и считали его „быдломъ". Но времена мѣнялись. Нѣтъ уже тѣхъ, кто смотрѣлъ на бѣлорусса, какъ на раба, на скотъ. Въ краѣ воцарилось русское самодержавіе. Его отношеніе къ народу отличалось отъ владычества польскихъ пановъ только тѣмъ, что прибавились новыя гоненія—руссификація и религіозныя преслѣдованія.

Но пало и самодержавіе, пало дикое могущество Россійской Имперіи. Каждое племя, каждая національность получила возможность стремиться къ улучшенію своего національнаго экономическаго благополучія, къ развитію своей культуры. Современная жизнь требуетъ отъ народа высокой культурности, ибо отсталые въ этомъ отношеніи неизбѣжно должны погибнуть, какъ народность. Бѣлоруссія отстала, ее задавили. Причиною отсталости является та искусственность, тѣ политическіе эксперименты, какія производились надъ народомъ въ теченіе сотенъ лѣтъ. Эту искусственность, что-то чужое народу, старается насадить и въ настоящее время, создавая всевозможныя независимости, оріентаціи и т. п. Но все искусственное рано или поздно погибнетъ, останется цвѣтущимъ только то, что находится въ народной стихіи—стремленіе къ культурѣ, саморазвитію.

На несчастье Бѣлоруссіи у нее очень мало культурныхъ работниковъ. Правда, есть выходцы изъ Бѣлоруссіи, которые могутъ дѣйствительно считаться свѣточами науки и знанія. Но они до сихъ поръ не принимали близко къ сердцу интересовъ бѣлорусскаго селянина, ибо и сама Бѣлоруссія для нихъ—пустой звукъ. Теперь подъ вліяніемъ даже такой простой вещи, какъ продовольственныя затрудненія, многіе вспомнили, что они уроженцы, скажемъ, Могилевской губерніи. „Дай-ка поѣду туда; тамъ, вѣдь, хлѣба много, и онъ сравнительно дешевъ". Но нужно спросить такихъ людей: „Что вы сдѣлали для Бѣлоруссіи, когда собираетесь ѣхать туда? Что сдѣлали для тѣхъ 3 милліоновъ бѣженцевъ, которые волею судебъ прозябаютъ уже четыре года вдали отъ родного гнѣзда"? Теперь нѣмцы собираются очистить Бѣлоруссію; туда хлынутъ всѣ, кто раньше жилъ тамъ, поѣдутъ и тѣ, кто давно покинулъ Бѣлоруссію. Какъ встрѣтитъ послѣднихъ родина? Какой отвѣтъ дадутъ они ей?

Въ этотъ моментъ перелома на обязанности каждаго сознательнаго бѣлорусса, гдѣ бы онъ ни жилъ, лежитъ долгъ поднять свой край изъ пепла, разоренія, уменьшить чашу тѣхъ страданій, которыя перенесъ народъ отъ войны, возродить и развить культурное и экономическое благосостояніе края. Рано или поздно мы сами будемъ жить дома. Нужно этотъ домъ устроить да еще лучше того, чѣмъ онъ былъ до сихъ поръ. Мы прежде всего должны устроить свой край, ибо каждый народъ, заботясь о своемъ благополучіи, въ то же время увеличиваетъ благосостояніе всего человѣчества. Нѣмецъ, бельгіецъ, австріецъ, французъ и т. д., поднимая культуру свою, служитъ всему человѣчеству, ибо культура интернаціональна и вѣчна: она передается отъ народа къ народу, отъ поколѣнія къ поколѣнію.

Недостатокъ своихъ культурныхъ силъ наталкиваетъ на вопросъ, кто же будетъ, кто долженъ у насъ работать въ краѣ. Не нѣмецъ ли? Нѣтъ и нѣтъ. Это будетъ чужая, искусственная, народная культура. Вспомнимъ искусственную европеизацію Россіи при Петрѣ I и тѣ уродливыя послѣдствія, которыя она имѣла для Россіи, окончательно оторвавъ правящіе классы отъ народныхъ массъ. Въ Бѣлоруссіи тоже полонизмъ и руссификатовство отдѣлило отъ крестьянства даже среднюю интеллигенцію. Слѣдовательно о посторонныхъ вліяніяхъ, очевидно, говорить не приходится, ибо они недопустимы. Но есть и въ самой Бѣлоруссіи искусственныя наслоенія, именно: простой бѣлорусскій языкъ коверкаютъ, уснащаютъ чѣмъ-то состряпаннымъ на задворкахъ и кухняхъ панско-шляхетскихъ дворовъ. Этой искусственности, явившейся результатомъ уклона въ сторону Польши и западничества вообще, также не должно быть.

Каковы же наши задачи и работа предстоящая? Конечно, ограничиться изданіемъ журналовъ, газетъ, созданіемъ Комиссаріата и расширеніемъ только его дѣятельности мы не можемъ. Мы должны приступить немедленно къ строительству края. Въ строительствѣ его мы не послѣдуемъ примѣру Польши, которая стремится поставить свою судьбу въ зависимость отъ политической конъюнктуры: вчера польскіе министры толкались у дверей Германскагó Канцлера, сегодня они топчутся въ передней французскаго министра иностранныхъ дѣлъ. Мы ни у кого не топтались, никого и не станемъ просить. Свой край мы построимъ только на экономическихъ основахъ, не связывая себя съ перемѣнчивыми политическими положеніями, ибо если край будетъ стоять высоко съ экономической стороны, если народъ будетъ силенъ въ этомъ отношеніи, то его культура, его будущее обезпечены. Поэтому нашею первою и неотложною задачей является собрать и возможно лучше устроить тѣ разогнанныя войною семьи, которыя скитаются до сихъ поръ безъ пріюта. Многія изъ нихъ уже отправились на родину, но нашли тамъ одни пепелища: Бѣлоруссія, помимо того, что отсталый, но еще и страшно разоренный край. Принимая близко къ сердцу нужды бѣженцевъ, ихъ устройство на мѣстахъ, мы должны надѣяться твердо, что наша работа будетъ плодотворна и успѣшна, тѣмъ болѣе, что по обстоятельствамъ послѣдняго времени нѣмцы очищаютъ не только то, что выговорено договоромъ отъ 15 сентября, но и всю остальную часть Бѣлоруссіи. Необходимо при этомъ помнить, что намъ, быть можетъ, придется тогда выдержать борьбу съ тѣми элементами, которые домогаются полонизовать край.

Переживаемое нами время настойчиво зоветъ людей къ работѣ, къ этому же призываетъ и край. Бѣлорусское Больно-Экономическое Общество и должно имѣть своею цѣлью и средствомъ для работы собираніе и концентрацію научныхъ силъ. Намъ нуженъ умъ, научный опытъ и сила. Этотъ научный кулакъ и будетъ поднимать экономическое благосостояніе края. Нужно для этой работы много людей и надо надѣяться, что каждый бѣлоруссъ съ охотой примкнетъ къ дѣлу строительства родины. Теперь насъ немного, но эта небольшая группа будетъ увеличиваться съ теченіем времени и создастъ мощную организацію—„Если хотите работать для Бѣлоруссіи, то вы будете обезпечены и работой и средствами, такъ какъ родина васъ не забудетъ"—заканчиваетъ свой докладъ тов. Ковшило.

(Продолженіе слѣдуетъ).

Добры пачын.

(Гор. Горкі, Могілеускай губ.).

Пры тутэйшым Атдзеля Народное Адукацыі заложана Бібліатэчная Сэкцыя, на абавязкі каторай узложана у найхутчэйшы час прывясьці у парадак бібліатэчную справу, як у самум горадзя гэтак і у павеця. Патрэбнасьць у такой Секцыі панувалась дауно: у Горках есьць тры сярэдних школы і пры кожнай з іх свая бібліатэка, апроч таго есьць яшчэ гарацкая бібліатэка і колькі прыватных. Пры Сельска-гаспадарскім вучылішчы захавалась старая бібліотэка быушаго тут калісь, а потым зачыненаго посьля польскага паустаньня, Сельска-Гаспадарскага інсьцітуту. У гэтай бібліотэцы знаходзіцца каля 13.000 томау старых выданьняу. Поміж імі шмат кніг, якія цяпер лічуцца бібліаграфічнай рэдкасьцью. Есьць старыя навуковыя творы, асабліва на сельскай гаспадарцы, якія мелі калісь вялікую вагу.

У павеця было шмат панОу, як палякау, так і рускіх — розных Дандуковых, Карсаковых, Друцкіх-Любецкіх, Адамовічау Любамірскіх. Пры кожным маентку меліся бібліатэкі, у якіх сабрана шмат кніг: польскіх, рускіх, нямецкіх, лацінскіх, хранцузскіх і інш. У чася рабунку маенткау, верасьні і кастрычніку (сенцябр — акцабр) 17-го году, шмат бібліатэк зьнішчана; кніжкі былі расьцягнуты, падраны, некатарыя папалены і толькі часткаю пакінуты пры зруйнаваных маентках.

Кнігі гэтыя дагэтуль ляжалі бяз усякаго ужываньня; з панскіх бібліатэк каристалі толькі паны. У іншых бібліатэках справа была пастаулена пагана. Навят пры Сельска-Гаспадарскім вучылішчы нябыло ніякай правільнай сыстэмы, кнігі ня былі раздзеляны на атдзелах, а старыя выданьня проста былі зложаны кучамі, бяз усякага дагляду аддалы пад панаваньня плесяньня і мышэй.

Сарганізаваная Бібліатэчная Сэкцыя зьвярнула увагу на такую пастаноуку бібліатэчнае справы і начала перабудовываць яе на новы лад.

Паміж старымі выданьнямі былі знайдзяны такія, якія датычуць гісторыі і экаміічнаго становішча Беларусі.

Сябры Сэкцыі зауважылі на тоя, што вучні—беларусы, правадзючы пры школах па 4—6 гадоу і маючы пад рукамі гэтулькі кніг, выходзяць ніскольні нязнаемымі ні з гісторыяй Беларусі, ні з яе эканамічным палажэньням, з чым яны, як будучыя працаунікі ня экамамічнай глебя Беларусі, павінны быць найбольш азнаемлянымі.

Сэкцыя парашыла даць мажлівасьць беларусу пазнаць гісторыю яго бацькаушчыны, каб праз тая насунуць уперад культурна-нацыянальная адраджэньня Беларусі, бо вучэнь-беларус, пазнаушы сябе беларусам і пабачыушы тоя становішча, у якім быу і у якім апынууся наш край, ахватняй і энэргічняй пачне працаваць пад развіцьцям экамамічнай і культурнай моцы Беларусі.

Пры Цантровай вучэньскай бібліатэцы закладаецца Беларускі Атдзел, у які будуць сабраны кнігі са усіх бібліатэк, як гарадзкіх, так і маенткавых, якія датычуць якіх-нібудзь бакоу жыцьця Беларусі. Апроч таго будуць выпісаны новыя кнігі аб Беларусі, як і творы беларускіх песьняроу і пісьменьнікау, што дасьць мажлівасьць вучьням азнаеміцца з новай беларускай літэратурай.

Гэты добры пачын можно толькі прывітаць і пажадаць яму найлепшаго і найкарысьнейшага разьвіцьця.

Трэба, каб Беларус. Нацыянал. Камісарыят зьвярнуу увагу на бібліатэчная пытаньня хоць пакуль што, у некатарых школах на беларусі, каб ен выдау спецыяльную адозву да усіх педагогічных Рад і культурных працоунікау беларусі, каб яны памаглі пашырэнью культурнага руху на Беларусі хоць такою працаю, як арганізаваныя пры Цантровых бібліатэках беларускіх атдзелау.

Трэба даць мажлівасьць беларусу мець сваю кніжку, кніжку аб сабе, кніжку у сваей роднай, зразумелай мове, якая б памагла яму пазнаць сябе і другіх, а праз тое хутчэй скінуць з усей цемнаты і культурнай атсталасьці, якая і дагэтуль вісіць над Беларусью.

Гурык Г.

Аб усім па троху.

З Беларусі.

Рост Бѣлорусской печати. По примѣру Бѣлорусскаго ежемѣсячника «Варта» в Вильнѣ в Октябрѣ мѣсяцѣ начнет выходить также ежемѣсячный журнал „Кривичанин". Приблизительно к тому времени в Минскѣ будет выходить еженедѣльник на бѣлорусском языкѣ под названіем „Бѣлорусская Думка" („Бѣлорусская Мысль").

Полное собраніе сочиненій А. Павловича. Бѣлорусским Культурно-Просвѣтительным Обществом „Бацькоушчына" ведутся переговоры с извѣстным сатириком и переводчиком—поэтом Альбертом Павловичем об изданіи полнаго собранія его сочиненій. Первая книга сатир Альберта Павловича — „Снопок", изданная в 1911 году разошлась вся без остатка и за экземпляры этой книги нынѣ платят большія деньги. Предполагается издать сочиненія А. Павловича в 3-х томах: 1-ый том „Сатира и юмор", 2-ій том „Лирика" и 3-ій „Переводы" (Сырокомли, Ходыко и др.).

О Бѣлорусской гимназіи в Будславѣ. Постройка зданія гимназіи в Будславѣ Виленской губерніи подвигается быстро вперед, но также быстро изсякают и средства. 20.000 рублей отпущенных Народным Секретаріатом, оказалось весьма недостаточно. Попечительскій Совѣт озабочен нынѣ пріисканіем новых средств. Это горе Совѣта тѣм болѣе остро, в виду того, что мѣстные польскіе помѣщики уже открыли польскую школу в сосѣднем мѣстечкѣ Докшицах. В цѣлях недопущенія роста антибѣлорусской пропаганды, слѣдует как можно скорѣе закончить постройку бѣлорусской гимназіи.

Картина И. Рѣпина — «Бѣлорусс». Нѣсколько лѣт тому назад группой бѣлорусских дѣятелей велись переговоры с знаменитым художником И. Е. Рѣпиным, проживающим в „Пенатах" в Финляндіи, о предоставленіи Бѣлорусскому Національному Музею копіи с картины этого художника „Бѣлорусс", хранящейся в Русском музеѣ императора Александра III в Петроградѣ. Как извѣстно, И. Е. Рѣпин предоставил бѣлорусским организаціям право репродукціи этой картины. Нынѣ в виду опасеній за жизнь И. Е. Рѣпина, учредителями Бѣлорусскаго Культурнаго Просвѣтительнаго Общества „Отечество" возобновлена переписка со знаменитым художником по поводу той же картины, предоставленіе которой Бѣлорусскому Національному Музею должно знаменовать собою событіе большой важности.

Бежанскай камісіяй пры Беларускай Радзе пастаноулена хадатайствавуць перад нямецкімі уласьцямі аб пасылцы сваіх прэдстаунікоу у бежанскія пункты: Баранавічы, Маладэчно, Юрьевічы, Гомель і Магілеу, дзе цяпер знаходзіцца шмат беларусау-уцекачоу.

Беларускае Таварыство апені гісторыі і літэратуры. У Мінску арганізуецца Белар. Т-во апекі літэратуры і гісторыі дзеля ахраны памяткау беларускаго пісьменства, калекцыенавання тых з іх, якія будуць ахвяраваны т-ву, стварэння мажлівых становішч для працы беларускіх пісьменнікау, гісторыкау і археалегау, арганізацыі спэцыяльнаго фонду дзеля падмогі літэратарам, гісторыкам і г. д.

Адэса. У Адэсі уладжываецца Беларускае Консульства. На пасаду консула мейсцовымі беларускімі арганізацыямі выстауаляцца кандыдатура беларускаго камісара м. Адэсы. С. М. Некрашэвіча.

Дзеля арганізацыі беларусау у акрузі Беларускім Камісарыятам м. Адэсы камандзірованы: у Хэрсон і Мікалаеу—п. Козелл, у Капярынаслау і Елізаветрад—п. В. Ільючонак.

С пачатку цекучаго року у м. Адэсі адчыняяцца 30 пачатковых беларускіх школ і беларуская зьмешаная гімназія у складзе першых чатырох клясау. Навучанне у гімназі будуць вясціся на беларускуй мове у абьеме вялікарускіх гімназый на Украіне з дадаткам беларусазнаўства.

Пры беларускай Нацыянальнай арганізацыі „Гай" уладжаны камітэт помачы пацярпеушым ад вайны. У склад камітэту увайшло 30 чалавек.

Вышау першы нумэр адчоту Беларускіх арганізацый м. Адэсы.

Дзеля студзьевання беларускай мовы, быту і культуры Беларусі зладжыуся „гурток шчырых беларусау".

Курсы для падгатоукі беларускіх вучыцелеу. С 1-го верасьня гэтаго году у Менску адкрываюцца дзевяцімесячныя безплатныя курсы для падгатоукі вучыцелеу для беларускіх школ. На курсы будуць прыймацца асобы акончыушыя вышэйшыя пачатковыл школы, а так сама чатыры клясы сярэдніх школ. Усьпешна акончыушым курсы будуць выдавацца пасьвядчэнні, якія будуць даваць права на адтрыманне першаго вакантнаго мейсца у беларускіх школах.

Заняцца на курасх вячэрніія ад 6-ай да 10-гадз.

Пры курсах будзе арганізавана безплатны інтэрнат і будуць выдавацца нідарагія абеды.

На курсах будуць чытацца лекцыі па гэткім прэдметам: 1. Гісторыя Беларусі. 2. Родная мова. 3. Гісторыя беларускай літэратуры (народнай і краснай). 4. Гісторыя беларускай культуры. 4. Геаграфія. 6. Педагогіка і дыдактыка. 7. Мэтодыка роднай мовы. 8. Мэтодыка арыфмэтыкі. 9. Мэтодыка гутарак і прэдметных урокау. 10. Ручная праца, сьпевы, гульні і г. д. 11. Практычнае азнаямленне з ілюстацыйным мэтодам навучання.

Беларуская опэра. Прафэсар мясцовай консэрваторыі Устюжанінау напісау музыку для сцэнізаванай казкі [illegible] і артысты п. Алехновіча „У лясным гушчары".

Опэра будзе пастаулена „Беларускім Нацыянальным Тэатрам" пры учасьці хора п. Цераускаго.

Курсы дыкцыі і дэклямацыі. Дырэктарам „Беларускаго Нацыянальнаго Тэатру" п. Алехновічам адчыняюцца у восені беларускія курсы дэклямацыі, дыкцыі і сцэнічнай ігры.

Беларуская рада у Мінску усе яшчэ абівая парогі і просіць ня аддаваць Беларусі бальшавіком, ня гледзячы на тоя што нават цяперашняя губэрская земства адмовілася прызнаць беларускую раду і пастаніла ня пасылаць туды сваіх прадстаунікоу, затым, што яна нядамакратычная.

Шчыры хаурус.

Зробляна умова аб абмені таварам паміж Беларусяю і Украінай, якая прызіана і немцамі, забязьпечыушымі, што тавары ня будуць рэквізавацца на чугунках. Па гэнуй умові, Украіна дасьць цукер, муку і крупы, а Беларуся—лес, дровы і запалкі.

Ратуюцца.

З Магілева павядамляюць, што „мудрэйшыя" хвабрыканты пярацягнулі свае хвабрыкі з акупіраваных мейсцоу, якія палежаць да аслабаненьня ад немцау, на Украіну. Перавозяцца усе машыны і належныя да іх рэчы самае большае табачнае хвабрыкі „Меркурій".

Мітынг на ст. Магілеу.

Пры абглядзе акупіраваных участкау Ріга-Арлоускае чугункі, якія павінны быць сдадзяны нам немцамі, прадстаунікі Рэвалюцыйнаго Камітэту зрабілі мітынг на станцыі Магілеу, пасля доугіх спрэчак з нямецім урадам. На мітынг зышлося душа шмат людзей—служачых на чугунцы і гарадзкіх жыхароу. Вынясена такая рэзалюцыя: „Выслухаушы даклады сяброу Стасевіч, Крылова і Давідовіч, вітаем Радавую уласьць працуючых, выказваем гарачае жаданьне аб хутчэйшым злучэньні нас з працоунай камунай сацыялістычнае бацькаушчыны; каб разам з братамі працоунікамі працаваць не пакладаючы рук дзеля пабеды працоунікау усяго сьвету над буржуазьяю. Мы, служачыя на чугунках глыбока запеуняны у шчырасьці брацкіх адносін к нам нашых сяброу Ріга-Арлоуцау і застаемся усе кожны на сваем пасту".

Немцы шкадуюць расейскае буржуазеі.

Агенства Вольфа павядамляе, што жыхароу у акупіраванных вобласцех апанапау страх перад тым, што будзя з імі як выйдуць немцы?

Пасля таго, як стала вядома, што Гэрмания згодна прыступіць к перагаворам аб заміреньню на аснові 14 пунктау Вільсона, багатыя колы расейскаго, польскаго і жыдоускаго насяленьня глядзяць з вялікаю тужбою на эвакуацыю немцау, якая мая быць к уходу ад даунейшаго хронту. Гэны упуд яшчэ павялічваецца чуткамі аб жастокасьцях, якія робяць бальшавікі у тых вобласьцях, якія ужэ эвакуіраваны.

Тэлеграма зацьвярджая, што нямецкія войска разглядваюцца у гэтых вобласьцях, якабарона контр-рэвалюцыі.

Радактуя і выдае Друкарскі Атдзел Беларускаго Нацыянальнаго Камісарыяту.

3-я Государственная типографія (Р. С. Ф. С. Р.) Тверская, Межевой пер., д. 13.